

**ЗАКОН  
О ПОТВРЂИВАЊУ КОНВЕНЦИЈЕ О ДОСТУПНОСТИ ИНФОРМАЦИЈА,  
УЧЕШЋУ ЈАВНОСТИ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКА И ПРАВУ НА ПРАВНУ  
ЗАШТИТУ У ПИТАЊИМА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

**Члан 1.**

Потврђује се Конвенција о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине, сачињена 25. јуна 1998. године у Архусу (Данска), у оригиналу на енглеском, француском и руском језику.

**Члан 2.**

Текст Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

**CONVENTION ON ACCESS TO INFORMATION, PUBLIC PARTICIPATION IN  
DECISION-MAKING AND ACCESS TO JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS**

*The Parties to this Convention,*

*Recalling* principle 1 of the Stockholm Declaration on the Human Environment,

*Recalling* also principle 10 of the Rio Declaration on Environment and Development,

*Recalling* further General Assembly resolutions 37/7 of 28 October 1982 on the World Charter for Nature and 45/94 of 14 December 1990 on the need to ensure a healthy environment for the well-being of individuals,

*Recalling* the European Charter on Environment and Health adopted at the First European Conference on Environment and Health of the World Health Organization in Frankfurt-am-Main, Germany, on 8 December 1989,

*Affirming* the need to protect, preserve and improve the state of the environment and to ensure sustainable and environmentally sound development,

*Recognizing* that adequate protection of the environment is essential to human well-being and the enjoyment of basic human rights, including the right to life itself,

*Recognizing* also that every person has the right to live in an environment adequate to his or her health and well-being, and the duty, both individually and in association with others, to protect and improve the environment for the benefit of present and future generations,

*Considering* that, to be able to assert this right and observe this duty, citizens must have access to information, be entitled to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters, and acknowledging in this regard that citizens may need assistance in order to exercise their rights,

*Recognizing* that, in the field of the environment, improved access to information and public participation in decision-making enhance the quality and the implementation of decisions, contribute to public awareness of environmental issues, give the public the opportunity to express its concerns and enable public authorities to take due account of such concerns,

*Aiming* thereby to further the accountability of and transparency in decision-making and to strengthen public support for decisions on the environment,

*Recognizing* the desirability of transparency in all branches of government and inviting legislative bodies to implement the principles of this Convention in their proceedings,

*Recognizing* also that the public needs to be aware of the procedures for participation in environmental decision-making, have free access to them and know how to use them,

*Recognizing* further the importance of the respective roles that individual citizens, non-governmental organizations and the private sector can play in environmental protection,

*Desiring* to promote environmental education to further the understanding of the environment and sustainable development and to encourage widespread public awareness of, and participation in, decisions affecting the environment and sustainable development,

*Noting*, in this context, the importance of making use of the media and of electronic or other, future forms of communication,

*Recognizing* the importance of fully integrating environmental considerations in governmental decision-making and the consequent need for public authorities to be in possession of accurate, comprehensive and up-to-date environmental information,

*Acknowledging* that public authorities hold environmental information in the public interest,

*Concerned* that effective judicial mechanisms should be accessible to the public, including organizations, so that its legitimate interests are protected and the law is enforced,

*Noting* the importance of adequate product information being provided to consumers to enable them to make informed environmental choices,

*Recognizing* the concern of the public about the deliberate release of genetically modified organisms into the environment and the need for increased transparency and greater public participation in decision-making in this field,

*Convinced* that the implementation of this Convention will contribute to strengthening democracy in the region of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE),

*Conscious* of the role played in this respect by ECE and recalling, inter alia, the ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making endorsed in the Ministerial Declaration adopted at the Third Ministerial Conference "Environment for Europe" in Sofia, Bulgaria, on 25 October 1995,

*Bearing* in mind the relevant provisions in the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents and the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both done at Helsinki on 17 March 1992, and other regional conventions,

*Conscious* that the adoption of this Convention will have contributed to the further strengthening of the "Environment for Europe" process and to the results of the Fourth Ministerial Conference in Aarhus, Denmark, in June 1998,

*Have agreed as follows:*

## **Article 1 OBJECTIVE**

In order to contribute to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being, each Party shall guarantee the rights of access to information, public participation in decision-making, and access to justice in environmental matters in accordance with the provisions of this Convention.

## **Article 2 DEFINITIONS**

For the purposes of this Convention,

1. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;

2. “Public authority” means:

- (a) Government at national, regional and other level;
- (b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment;
- (c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, in relation to the environment, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;
- (d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 17 which is a Party to this Convention.

This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;

3. “Environmental information” means any information in written, visual, aural, electronic or any other material form on:

(a) The state of elements of the environment, such as air and atmosphere, water, soil, land, landscape and natural sites, biological diversity and its components, including genetically modified organisms, and the interaction among these elements;

(b) Factors, such as substances, energy, noise and radiation, and activities or measures, including administrative measures, environmental agreements, policies, legislation, plans and programmes, affecting or likely to affect the elements of the environment within the scope of subparagraph (a) above, and cost-benefit and other economic analyses and assumptions used in environmental decision-making;

(c) The state of human health and safety, conditions of human life, cultural sites and built structures, inasmuch as they are or may be affected by the state of the elements of the environment or, through these elements, by the factors, activities or measures referred to in subparagraph (b) above;

4. “The public” means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;

5. “The public concerned” means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making; for the purposes of this definition, non – governmental organizations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.

### **Article 3 GENERAL PROVISIONS**

1. Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other measures, including measures to achieve compatibility between the provisions implementing the information, public participation and access-to-justice provisions in this Convention, as well as proper enforcement measures, to establish and maintain a clear, transparent and consistent framework to implement the provisions of this Convention.

2. Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in seeking access to information, in facilitating participation in decision-making and in seeking access to justice in environmental matters.

3. Each Party shall promote environmental education and environmental awareness among the public, especially on how to obtain access to information, to participate in decision-making and to obtain access to justice in environmental matters.
4. Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection and ensure that its national legal system is consistent with this obligation.
5. The provisions of this Convention shall not affect the right of a Party to maintain or introduce measures providing for broader access to information, more extensive public participation in decision-making and wider access to justice in environmental matters than required by this Convention.
6. This Convention shall not require any derogation from existing rights of access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters.
7. Each Party shall promote the application of the principles of this Convention in international environmental decision-making processes and within the framework of international organizations in matters relating to the environment.
8. Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Convention shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provision shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.
9. Within the scope of the relevant provisions of this Convention, the public shall have access to information, have the possibility to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

#### **Article 4**

### **ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION**

1. Each Party shall ensure that, subject to the following paragraphs of this article, public authorities, in response to a request for environmental information, make such information available to the public, within the framework of national legislation, including, where requested and subject to subparagraph (b) below, copies of the actual documentation containing or comprising such information:
  - (a) Without an interest having to be stated;
  - (b) In the form requested unless:
    - (i) It is reasonable for the public authority to make it available in another form, in which case reasons shall be given for making it available in that form; or
    - (ii) The information is already publicly available in another form.
2. The environmental information referred to in paragraph 1 above shall be made available as soon as possible and at the latest within one month after the request has been submitted, unless the volume and the complexity of the information justify an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

3. A request for environmental information may be refused if:

- (a) The public authority to which the request is addressed does not hold the environmental information requested;
- (b) The request is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or
- (c) The request concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

4. A request for environmental information may be refused if the disclosure would adversely affect:

- (a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;
- (b) International relations, national defence or public security;
- (c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;
- (d) The confidentiality of commercial and industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions which is relevant for the protection of the environment shall be disclosed;
- (e) Intellectual property rights;
- (f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;
- (g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under or capable of being put under a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or
- (h) The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.

The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.

5. Where a public authority does not hold the environmental information requested, this public authority shall, as promptly as possible, inform the applicant of the public authority to which it believes it is possible to apply for the information requested or transfer the request to that authority and inform the applicant accordingly.

6. Each Party shall ensure that, if information exempted from disclosure under paragraphs 3 (c) and 4 above can be separated out without prejudice to the confidentiality of the information exempted, public authorities make available the remainder of the environmental information that has been requested.

7. A refusal of a request shall be in writing if the request was in writing or the applicant so requests. A refusal shall state the reasons for the refusal and give information on access to the review procedure provided for in accordance with article 9. The refusal shall be made as soon as possible and at the latest within one month, unless the complexity of the information justifies an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

8. Each Party may allow its public authorities to make a charge for supplying information, but such charge shall not exceed a reasonable amount. Public authorities intending to make such a charge for supplying information shall make available to applicants a schedule of charges which may be levied, indicating the circumstances in which they may be levied or waived and when the supply of information is conditional on the advance payment of such a charge.

#### **Article 5**

### **COLLECTION AND DISSEMINATION OF ENVIRONMENTAL INFORMATION**

1. Each Party shall ensure that:

(a) Public authorities possess and update environmental information which is relevant to their functions;

(b) Mandatory systems are established so that there is an adequate flow of information to public authorities about proposed and existing activities which may significantly affect the environment;

(c) In the event of any imminent threat to human health or the environment, whether caused by human activities or due to natural causes, all information which could enable the public to take measures to prevent or mitigate harm arising from the threat and is held by a public authority is disseminated immediately and without delay to members of the public who may be affected.

2. Each Party shall ensure that, within the framework of national legislation, the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible, inter alia, by:

(a) Providing sufficient information to the public about the type and scope of environmental information held by the relevant public authorities, the basic terms and conditions under which such information is made available and accessible, and the process by which it can be obtained;

(b) Establishing and maintaining practical arrangements, such as:

(i) Publicly accessible lists, registers or files;

(ii) Requiring officials to support the public in seeking access to information under this Convention; and

(iii) The identification of points of contact; and

(c) Providing access to the environmental information contained in lists, registers or files as referred to in subparagraph (b) (i) above free of charge.

3. Each Party shall ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks. Information accessible in this form should include:

(a) Reports on the state of the environment, as referred to in paragraph 4 below;

(b) Texts of legislation on or relating to the environment;

(c) As appropriate, policies, plans and programmes on or relating to the environment, and environmental agreements; and

(d) Other information, to the extent that the availability of such information in this form would facilitate the application of national law implementing this Convention, provided that such information is already available in electronic form.

4. Each Party shall, at regular intervals not exceeding three or four years, publish and disseminate a national report on the state of the environment, including information on the quality of the environment and information on pressures on the environment.

5. Each Party shall take measures within the framework of its legislation for the purpose of disseminating, inter alia:

- (a) Legislation and policy documents such as documents on strategies, policies, programmes and action plans relating to the environment, and progress reports on their implementation, prepared at various levels of government;
- (b) International treaties, conventions and agreements on environmental issues; and
- (c) Other significant international documents on environmental issues, as appropriate.

6. Each Party shall encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products, where appropriate within the framework of voluntary eco-labelling or eco-auditing schemes or by other means.

7. Each Party shall:

- (a) Publish the facts and analyses of facts which it considers relevant and important in framing major environmental policy proposals;
- (b) Publish, or otherwise make accessible, available explanatory material on its dealings with the public in matters falling within the scope of this Convention; and
- (c) Provide in an appropriate form information on the performance of public functions or the provision of public services relating to the environment by government at all levels.

8. Each Party shall develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public in a manner which enables consumers to make informed environmental choices.

9. Each Party shall take steps to establish progressively, taking into account international processes where appropriate, a coherent, nationwide system of pollution inventories or registers on a structured, computerized and publicly accessible database compiled through standardized reporting. Such a system may include inputs, releases and transfers of a specified range of substances and products, including water, energy and resource use, from a specified range of activities to environmental media and to on-site and off-site treatment and disposal sites.

10. Nothing in this article may prejudice the right of Parties to refuse to disclose certain environmental information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4.

#### **Article 6**

#### **PUBLIC PARTICIPATION IN DECISIONS ON SPECIFIC ACTIVITIES**

1. Each Party:

- (a) Shall apply the provisions of this article with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I;
- (b) Shall, in accordance with its national law, also apply the provisions of this article to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment. To this end, Parties shall determine whether such a proposed activity is subject to these provisions; and

(c) May decide, on a case-by-case basis if so provided under national law, not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes, if that Party deems that such application would have an adverse effect on these purposes.

2. The public concerned shall be informed, either by public notice or individually as appropriate, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, inter alia, of:

- (a) The proposed activity and the application on which a decision will be taken;
- (b) The nature of possible decisions or the draft decision;
- (c) The public authority responsible for making the decision;
- (d) The envisaged procedure, including, as and when this information can be provided:
  - (i) The commencement of the procedure;
  - (ii) The opportunities for the public to participate;
  - (iii) The time and venue of any envisaged public hearing;
  - (iv) An indication of the public authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;
  - (v) An indication of the relevant public authority or any other official body to which comments or questions can be submitted and of the time schedule for transmittal of comments or questions; and
  - (vi) An indication of what environmental information relevant to the proposed activity is available; and
- (e) The fact that the activity is subject to a national or transboundary environmental impact assessment procedure.

3. The public participation procedures shall include reasonable time-frames for the different phases, allowing sufficient time for informing the public in accordance with paragraph 2 above and for the public to prepare and participate effectively during the environmental decision-making.

4. Each Party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place.

5. Each Party should, where appropriate, encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit.

6. Each Party shall require the competent public authorities to give the public concerned access for examination, upon request where so required under national law, free of charge and as soon as it becomes available, to all information relevant to the decision-making referred to in this article that is available at the time of the public participation procedure, without prejudice to the right of Parties to refuse to disclose certain information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4. The relevant information shall include at least, and without prejudice to the provisions of article 4:

- (a) A description of the site and the physical and technical characteristics of the proposed activity, including an estimate of the expected residues and emissions;
- (b) A description of the significant effects of the proposed activity on the environment;
- (c) A description of the measures envisaged to prevent and/or reduce the effects, including emissions;
- (d) A non-technical summary of the above;
- (e) An outline of the main alternatives studied by the applicant; and



(f) In accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the public authority at the time when the public concerned shall be informed in accordance with paragraph 2 above.

7. Procedures for public participation shall allow the public to submit, in writing or, as appropriate, at a public hearing or inquiry with the applicant, any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity.

8. Each Party shall ensure that in the decision due account is taken of the outcome of the public participation.

9. Each Party shall ensure that, when the decision has been taken by the public authority, the public is promptly informed of the decision in accordance with the appropriate procedures. Each Party shall make accessible to the public the text of the decision along with the reasons and considerations on which the decision is based.

10. Each Party shall ensure that, when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 of this article are applied *mutatis mutandis*, and where appropriate.

11. Each Party shall, within the framework of its national law, apply, to the extent feasible and appropriate, provisions of this article to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

#### **Article 7**

### **PUBLIC PARTICIPATION CONCERNING PLANS, PROGRAMMES AND POLICIES RELATING TO THE ENVIRONMENT**

Each Party shall make appropriate practical and/or other provisions for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment, within a transparent and fair framework, having provided the necessary information to the public. Within this framework, article 6, paragraphs 3, 4 and 8, shall be applied. The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

#### **Article 8**

### **PUBLIC PARTICIPATION DURING THE PREPARATION OF EXECUTIVE REGULATIONS AND/OR GENERALLY APPLICABLE LEGALLY BINDING NORMATIVE INSTRUMENTS**

Each Party shall strive to promote effective public participation at an appropriate stage, and while options are still open, during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment.

To this end, the following steps should be taken:

- (a) Time-frames sufficient for effective participation should be fixed;
- (b) Draft rules should be published or otherwise made publicly available; and
- (c) The public should be given the opportunity to comment, directly or through representative consultative bodies.

The result of the public participation shall be taken into account as far as possible.

**Article 9**  
**ACCESS TO JUSTICE**

1. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law.

In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.

Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph.

2. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned

(a) Having a sufficient interest or, alternatively,

(b) Maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition, have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organization meeting the requirements referred to in article 2, paragraph 5, shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organizations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.

The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

3. In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.

4. In addition and without prejudice to paragraph 1 above, the procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 above shall provide adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive. Decisions under this article shall be given or recorded in writing. Decisions of courts, and whenever possible of other bodies, shall be publicly accessible.

5. In order to further the effectiveness of the provisions of this article, each Party shall ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review procedures and shall consider the establishment of appropriate assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice.

## **Article 10 MEETING OF THE PARTIES**

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, an ordinary meeting of the Parties shall be held at least once every two years, unless otherwise decided by the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to all Parties by the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention on the basis of regular reporting by the Parties, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and legal and methodological approaches to access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, with a view to further improving them;

(b) Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements having relevance to the purposes of this Convention and to which one or more of the Parties are a party;

(c) Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies and other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;

(d) Establish any subsidiary bodies as they deem necessary;

(e) Prepare, where appropriate, protocols to this Convention;

(f) Consider and adopt proposals for amendments to this Convention in accordance with the provisions of article 14;

(g) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention;

(h) At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings and the meetings of subsidiary bodies;

(i) At their first meeting, review their experience in implementing the provisions of article 5, paragraph 9, and consider what steps are necessary to develop further the system referred to in that paragraph, taking into account international processes and developments, including the elaboration of an appropriate instrument concerning pollution release and transfer registers or inventories which could be annexed to this Convention.

3. The Meeting of the Parties may, as necessary, consider establishing financial arrangements on a consensus basis.

4. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State or regional economic integration organization entitled under article 17 to sign this Convention but which is not a Party to this Convention, and any intergovernmental organization qualified in the fields to which this Convention relates, shall be entitled to participate as observers in the meetings of the Parties.

5. Any non-governmental organization, qualified in the fields to which this Convention relates, which has informed the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe of its wish

to be represented at a meeting of the Parties shall be entitled to participate as an observer unless at least one third of the Parties present in the meeting raise objections.

6. For the purposes of paragraphs 4 and 5 above, the rules of procedure referred to in paragraph 2 (h) above shall provide for practical arrangements for the admittance procedure and other relevant terms.

**Article 11**  
**RIGHT TO VOTE**

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Convention shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

**Article 12**  
**SECRETARIAT**

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

- (a) The convening and preparing of meetings of the Parties;
- (b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention; and
- (c) Such other functions as may be determined by the Parties.

**Article 13**  
**ANNEXES**

The annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

**Article 14**  
**AMENDMENTS TO THE CONVENTION**

1. Any Party may propose amendments to this Convention.
2. The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting of the Parties at which it is proposed for adoption.
3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting.
4. Amendments to this Convention adopted in accordance with paragraph 3 above shall be communicated by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance. Amendments to this Convention other than those to an annex shall enter into force for Parties having ratified, approved or accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three fourths of

these Parties. Thereafter they shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.

5. Any Party that is unable to approve an amendment to an annex to this Convention shall so notify the Depositary in writing within twelve months from the date of the communication of the adoption. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time substitute an acceptance for its previous notification and, upon deposit of an instrument of acceptance with the Depositary, the amendments to such an annex shall become effective for that Party.

6. On the expiry of twelve months from the date of its communication by the Depositary as provided for in paragraph 4 above an amendment to an annex shall become effective for those Parties which have not submitted a notification to the Depositary in accordance with the provisions of paragraph 5 above, provided that not more than one third of the Parties have submitted such a notification.

7. For the purposes of this article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

#### **Article 15** **REVIEW OF COMPLIANCE**

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

#### **Article 16** **SETTLEMENT OF DISPUTES**

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

- (a) Submission of the dispute to the International Court of Justice;
- (b) Arbitration in accordance with the procedure set out in annex II.

3. If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 above, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.

#### **Article 17** **SIGNATURE**

This Convention shall be open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and

Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

**Article 18**  
**DEPOSITARY**

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

**Article 19**  
**RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION**

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.
2. This Convention shall be open for accession as from 22 December 1998 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 17.
3. Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Convention upon approval by the Meeting of the Parties.
4. Any organization referred to in article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.
5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

**Article 20**  
**ENTRY INTO FORCE**

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.
3. For each State or organization referred to in article 17 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

**Article 21**  
**WITHDRAWAL**

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

**Article 22**  
**AUTHENTIC TEXTS**

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention. DONE at Aarhus (Denmark), this twenty-fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-eight.

**Annex I**  
**LIST OF ACTIVITIES REFERRED TO IN ARTICLE 6, PARAGRAPH 1 (a)**

1. Energy sector:

- Mineral oil and gas refineries;
- Installations for gasification and liquefaction;
- Thermal power stations and other combustion installations with a heat input of 50 megawatts (MW) or more;
- Coke ovens;
- Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors  
1/ (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kW continuous thermal load);
- Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;
- Installations designed:
  - For the production or enrichment of nuclear fuel;
  - For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;
  - For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
  - Solely for the final disposal of radioactive waste;
  - Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.

2. Production and processing of metals:

- Metal ore (including sulphide ore) roasting or sintering installations;
- Installations for the production of pig-iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting, with a capacity exceeding 2.5 tons per hour;
- Installations for the processing of ferrous metals:
  - (i) Hot-rolling mills with a capacity exceeding 20 tons of crude steel per hour;
  - (ii) Smitheries with hammers the energy of which exceeds 50 kilojoules per hammer, where the calorific power used exceeds 20 MW;
  - (iii) Application of protective fused metal coats with an input exceeding 2 tons of crude steel per hour;
- Ferrous metal foundries with a production capacity exceeding 20 tons per day;

- Installations:

(i) For the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes;

(ii) For the smelting, including the alloying, of non-ferrous metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), with a melting capacity exceeding 4 tons per day for lead and cadmium or 20 tons per day for all other

metals;

- Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process where the volume of the treatment vats exceeds 30 m<sup>3</sup>.

3. Mineral industry:

- Installations for the production of cement clinker in rotary kilns with a production capacity exceeding 500 tons per day or lime in rotary kilns with a production capacity exceeding 50 tons per day or in other furnaces with a production capacity exceeding 50 tons per day;

- Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos-based products;

- Installations for the manufacture of glass including glass fibre with a melting capacity exceeding 20 tons per day;

- Installations for melting mineral substances including the production of mineral fibres with a melting capacity exceeding 20 tons per day;

- Installations for the manufacture of ceramic products by firing, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain, with a production capacity exceeding 75 tons per day, and/or with a kiln capacity exceeding 4 m<sup>3</sup> and with a setting density per kiln exceeding 300 kg/m<sup>3</sup>.

4. Chemical industry: Production within the meaning of the categories of activities contained in this paragraph means the production on an industrial scale by chemical processing of substances or groups of substances listed in subparagraphs (a) to (g):

(a) Chemical installations for the production of basic organic chemicals, such as:

(i) Simple hydrocarbons (linear or cyclic, saturated or unsaturated, aliphatic or aromatic);

(ii) Oxygen-containing hydrocarbons such as alcohols, aldehydes, ketones, carboxylic acids, esters, acetates, ethers, peroxides, epoxy resins;

(iii) Sulphurous hydrocarbons;

(iv) Nitrogenous hydrocarbons such as amines, amides, nitrous compounds, nitro compounds or nitrate compounds, nitriles, cyanates, isocyanates;

(v) Phosphorus-containing hydrocarbons;

(vi) Halogenic hydrocarbons;

(vii) Organometallic compounds;

(viii) Basic plastic materials (polymers, synthetic fibres and cellulose-based fibres);

(ix) Synthetic rubbers;

(x) Dyes and pigments;

(xi) Surface-active agents and surfactants;

(b) Chemical installations for the production of basic inorganic chemicals, such as:

(i) Gases, such as ammonia, chlorine or hydrogen chloride, fluorine or hydrogen fluoride, carbon oxides, sulphur compounds, nitrogen oxides, hydrogen, sulphur dioxide, carbonyl chloride;

(ii) Acids, such as chromic acid, hydrofluoric acid, phosphoric acid, nitric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid, oleum, sulphurous acids;



- (iii) Bases, such as ammonium hydroxide, potassium hydroxide, sodium hydroxide;
  - (iv) Salts, such as ammonium chloride, potassium chlorate, potassium carbonate, sodium carbonate, perborate, silver nitrate;
  - (v) Non-metals, metal oxides or other inorganic compounds such as calcium carbide, silicon, silicon carbide;
  - (c) Chemical installations for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilizers (simple or compound fertilizers);
  - (d) Chemical installations for the production of basic plant health products and of biocides;
  - (e) Installations using a chemical or biological process for the production of basic pharmaceutical products;
  - (f) Chemical installations for the production of explosives;
  - (g) Chemical installations in which chemical or biological processing is used for the production of protein feed additives, ferments and other protein substances.
5. Waste management:
- Installations for the incineration, recovery, chemical treatment or landfill of hazardous waste;
  - Installations for the incineration of municipal waste with a capacity exceeding 3 tons per hour;
  - Installations for the disposal of non-hazardous waste with a capacity exceeding 50 tons per day;
  - Landfills receiving more than 10 tons per day or with a total capacity exceeding 25 000 tons, excluding landfills of inert waste.
6. Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent.
7. Industrial plants for the:
- (a) Production of pulp from timber or similar fibrous materials;
  - (b) Production of paper and board with a production capacity exceeding 20 tons per day.
8. (a) Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports 2/ with a basic runway length of 2 100 m or more;
- (b) Construction of motorways and express roads; 3/
- (c) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.
9. (a) Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1 350 tons;
- (b) Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1 350 tons.
10. Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.
11. (a) Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multiannual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5% of this flow.

In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

12. Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tons/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.

13. Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.

14. Pipelines for the transport of gas, oil or chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.

15. Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than:

- (a) 40 000 places for poultry;
- (b) 2 000 places for production pigs (over 30 kg); or
- (c) 750 places for sows.

16. Quarries and opencast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.

17. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 Kv or more and a length of more than 15 km.

18. Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200 000 tons or more.

19. Other activities:

- Plants for the pretreatment (operations such as washing, bleaching, mercerization) or dyeing of fibres or textiles where the treatment capacity exceeds 10 tons per day;

- Plants for the tanning of hides and skins where the treatment capacity exceeds 12 tons of finished products per day;

(a) Slaughterhouses with a carcass production capacity greater than 50 tons per day;

(b) Treatment and processing intended for the production of food products from:

(i) Animal raw materials (other than milk) with a finished product production capacity greater than 75 tons per day;

(ii) Vegetable raw materials with a finished product production capacity greater than 300 tons per day (average value on a quarterly basis);

(c) Treatment and processing of milk, the quantity of milk received being greater than 200 tons per day (average value on an annual basis);

- Installations for the disposal or recycling of animal carcasses and animal waste with a treatment capacity exceeding 10 tons per day;

- Installations for the surface treatment of substances, objects or products using organic solvents, in particular for dressing, printing, coating, degreasing, waterproofing, sizing, painting, cleaning or impregnating, with a consumption capacity of more than 150 kg per hour or more than 200 tons per year;

- Installations for the production of carbon (hard-burnt coal) or electrographite by means of incineration or graphitization.

20. Any activity not covered by paragraphs 1-19 above where public participation is provided for under an environmental impact assessment procedure in accordance with national legislation.

21. The provision of article 6, paragraph 1 (a) of this Convention, does not apply to any of the above projects undertaken exclusively or mainly for research, development and testing of new methods or products for less than two years unless they would be likely to cause a significant adverse effect on environment or health.

22. Any change to or extension of activities, where such a change or extension in itself meets the criteria/thresholds set out in this annex, shall be subject to article 6, paragraph 1 (a) of this Convention. Any other change or extension of activities shall be subject to article 6, paragraph 1 (b) of this Convention.

#### Notes

1/ Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.

2/ For the purposes of this Convention, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (Annex 14).

3/ For the purposes of this Convention, "express road" means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.

### **Annex II ARBITRATION**

1. In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 16, paragraph 2, of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.

2. The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

3. If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.

4. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party

which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.

5. The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.

6. Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.

7. The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.

8. The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.

9. The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

(a) Provide it with all relevant documents, facilities and information;

(b) Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

10. The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information that they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

11. The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.

12. If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

13. The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject matter of the dispute.

14. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

15. Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

16. The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.

17. The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.

18. Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

## **КОНВЕНЦИЈА О ДОСТУПНОСТИ ИНФОРМАЦИЈА, УЧЕШЋУ ЈАВНОСТИ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКА И ПРАВУ НА ПРАВНУ ЗАШТИТУ У ПИТАЊИМА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

*Стране ове конвенције,*

*Подсећајући* на 1. принцип Стокхолмске декларације о човековој средини,

*Такође подсећајући* на 10. принцип Декларације о животној средини и развоју из Рија (1992.),

*Подсећајући* даље на резолуције Генералне скупштине 37/7 од 28. октобра 1982. о Светској повељи за природу и 45/94 од 14. децембра 1990. о потреби обезбеђивања здраве животне средине за добробит појединаца,

*Подсећајући* на Европску повељу о животној средини и здрављу усвојену на Првој европској конференцији о животној средини и здрављу Светске здравствене организације у Франкфурту на Мајни, у Немачкој, 8. децембра 1989,

*Потврђујући* потребу за заштитом, очувањем и унапређењем стања животне средине и обезбеђењем одрживог и за животну средину прихватљивог развоја,

*Увиђајући* да је адекватна заштита животне средине од основне важности по људску добробит и уживање основних људских права, укључујући и само право на живот,

*Увиђајући* такође да свака особа има право да живи у животној средини која одговара њеном здрављу и благостању и дужност, како индивидуалну тако и у заједници са другима, да штити и унапређује животну средину у корист садашњих и будућих генерација,

*Сматрајући* да грађани, у циљу остварења овог права и поштовања ове дужности, морају имати доступност информација, право на учествовање у доношењу одлука и право на правну заштиту у питањима животне средине, и констатујући да би грађанима могла да буде потребна помоћ у циљу остваривања њихових права,

*Увиђајући* да, у области животне средине, боља доступност информација и веће учешће јавности у доношењу одлука повећавају квалитет и спровођење одлука, доприносе свесности јавности у питањима животне средине, дају могућност јавности да изрази своју забринутост и омогућавају органима јавне власти да ове чињенице узму у обзир,

*У циљу* унапређења одговорности и транспарентности у доношењу одлука и јачању подршке јавности одлукама у питањима животне средине,

*Увиђајући* пожељност транспарентности у свим владиним секторима и позивајући законодавна тела на примену принципа ове конвенције,

*Такође, увиђајући* потребу јавности да буде информисана о процедурама за учешће у доношењу одлука у питањима животне средине, да има слободан приступ том поступку и да познаје начин коришћења тих поступака,

*Увиђајући* даље значај одговарајућих улога које могу имати грађани појединци, невладине организације и приватни сектор у заштити животне средине,

*У жељи* да промовишу образовање у области животне средине у циљу унапређивања разумевања животне средине и одрживог развоја, и да подстакну свест шире јавности и њено учешће у доношењу одлука које се односе на животну средину и одрживи развој,

*Имајући у виду*, у овом контексту, значај коришћења медија и електронских или других будућих форми комуникације,

*Увиђајући* значај целовитог разматрања питања везаних за животну средину у доношењу владиних одлука и одговарајућу потребу органа јавне власти за поседовањем прецизних, разумљивих и актуелних информација о животној средини,

*Констатујући* да органи јавне власти располажу информацијама о животној средини у јавном интересу,

*Посебно* да ефикасни судски механизми буду доступни јавности, укључујући и организације, а у циљу заштите њихових легитимних интереса и примене закона,

*Имајући у виду* важност да потрошачи имају обезбеђене адекватне информације о производима, како би били у могућности да направе избор који је у складу са захтевима заштите животне средине,

*Увиђајући* забринутост јавности због намерног пуштања генетички модификованих организама у животну средину и потребе за већом транспарентношћу и већим учешћем јавности у доношењу одлука у овој области,

*Уверене* да ће се спровођењем ове конвенције допринети јачању демократије у региону Економске комисије Уједињених Нација за Европу (ЕЦЕ),

*Свесне* улоге коју у том смислу има ЕЦЕ и подсећајући, између осталог, на Смернице ЕЦЕ за доступност информација о животној средини и учешће јавности у поступку доношењу одлука у области животне средине, прихваћених у Министарској декларацији усвојеној на Трећој министарској конференцији „Животна средина за Европу”, која је одржана у Софији, Бугарска, 25. октобра 1995,

*Имајући у виду* релевантне одредбе Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, усвојене у Еспоо-у, Финска, 25. фебруара 1991, као и Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса и Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера, обе усвојене у Хелсинкију 17. марта 1992, и осталих регионалних конвенција,

Свесне да ће се усвајањем ове конвенције допринети даљем јачању процеса „Животна средина за Европу” и резултатима Четврте министарске конференције у Аархусу, Данска, јуна 1998. године,

*Споразумеле су се о следећем:*

#### **Члан 1.**

#### **ЦИЉ**

Ради давања доприноса заштити права сваког појединца садашњих и будућих генерација на живот у животној средини адекватној његовом здрављу и благостању, свака Страна ће гарантовати право на доступност информација, учешће јавности у доношењу одлука и право на правну заштиту у питањима животне средине, у складу са одредбама ове конвенције.

#### **Члан 2.**

#### **ДЕФИНИЦИЈЕ**

За сврхе ове конвенције,

1. „Страна” значи, ако се у тексту не наводи другачије, уговорна страна ове конвенције;
2. „Орган јавне власти” значи:
  - (а) Влада на националном, регионалном и другим нивоима;
  - (б) Физичка или правна лица која обављају јавне функције у складу са националним законодавством, укључујући посебне дужности, активности или услуге у односу на животну средину;
  - (с) Сва друга физичка или правна лица која имају јавне одговорности или функције, или пружају јавне услуге у вези са животном средином, под контролом тела или особе на које се односе одредбе тачке (а) или (б) из горњег текста;
  - (д) Институције било које регионалне организације за економску интеграцију наведене у члану 17, која је Страна ове конвенције.

Ова дефиниција не укључује тела или институције које поступају у судском или законодавном својству;

3. „Информација о животној средини” представља сваку информацију у писменом, визуелном, звучном, електронском или другом материјалном облику о:
  - (а) Стању елемената животне средине, као што су ваздух и атмосфера, вода, тло, земљиште, предели и природни комплекси, биолошки диверзитет и његове компоненте, укључујући генетички модификоване организме као и о интеракцији између ових елемената;
  - (б) Факторима као што су супстанце, енергија, бука и зрачење, и активностима или мерама, укључујући управне мере, о споразумима у области заштите животне средине, о политици, законским актима, плановима и програмима који утичу или ће вероватно утицати на елементе животне средине у оквиру тачке (а) у горњем тексту, анализама трошкова и користи (cost-benefit анализама) и другим економским анализама и претпоставкама које се користе у доношењу одлука у области животне средине;
  - (с) Стању здравља и безбедности људи, условима живота људи, културним споменицима и грађевинама, уколико на њих утиче или може да утиче стање

елемената животне средине, или уколико на њих делују ови елементи, фактори, активности или мере на које се односи тачка (б) у горњем тексту;

4. „Јавност” значи једно или више физичких и правних лица и, у складу са националним законодавством или праксом, њихова удружења, организације или групе;
5. „Заинтересована јавност” значи јавност која је угрожена или ће вероватно бити угрожена или има интереса у доношењу одлука у области животне средине. За потребе ове дефиниције, невладине организације које промовишу заштиту животне средине и које задовољавају услове прописане националним законодавством биће сматране заинтересованим.

### **Члан 3. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

1. Свака Страна ће предузети неопходне законодавне, управне и друге мере, укључујући мере за постизање компатибилности између одредаба за имплементацију информација, учешће јавности и доступности одредбама о правној заштити из ове конвенције, као и одговарајуће извршне мере, за установљавање и одржавање јасног, транспарентног и конзистентног оквира за спровођење одредби ове конвенције.
2. Свака Страна ће настојати да обезбеди да службеници и власти помажу и пружају савете јавности у тражењу доступности информација, у олакшавању учешћа у доношењу одлука и у тражењу правне заштите у питањима животне средине.
3. Свака Страна ће промовисати еколошко образовање и еколошку свест код јавности, посебно по питању обезбеђења доступности информација, учешћа у доношењу одлука и остваривања правне заштите у питањима животне средине.
4. Свака Страна ће обезбедити одговарајуће признање и помоћ удружењима, организацијама и групама које промовишу заштиту животне средине и обезбедити усклађеност свог националног правног систем са овом обавезом.
5. Одредбе ове конвенције неће утицати на право Стране на одржавање или увођење мера којима се обезбеђује шира доступност информација, веће учешће јавности у доношењу одлука и шире право на правну заштиту у питањима животне средине, од оних које захтева ова конвенција.
6. Овом конвенцијом се неће захтевати било какво дерогирање постојећих права на доступност информација, учешће јавности у доношењу одлука и права на правну заштиту у питањима животне средине.
7. Свака Страна ће промовисати примену принципа ове конвенције у међународним процесима доношења одлука у области животне средине и у оквиру међународних организација по питањима везаним за животну средину.
8. Свака Страна ће обезбедити да лица која остварују своја права у складу са одредбама ове конвенције не буду кажњавана, гоњена или узнемиравана на било који начин због својих активности. Ова одредба неће утицати на овлашћења националних судова да у судским поступцима одређују накнаде у разумном износу.
9. У границама релевантних одредаба ове конвенције, јавност ће имати доступност информација, могућност учешћа у доношењу одлука и право на правну заштиту у питањима животне средине без дискриминације по питању држављанства, националности или места пребивалишта, а у случају правног лица, без



дискриминације у вези тога где има регистровано седиште или стварни центар својих активности.

#### **Члан 4.** **ДОСТУПНОСТ ИНФОРМАЦИЈА О ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ**

1. Свака Страна ће обезбедити да, у складу са наредним ставовима овог члана, органи јавне власти, као одговор на захтев за информацијама о животној средини, учине те информације доступним јавности, у оквиру националног законодавства, укључујући и случајеве када је то захтевано и у складу са тачком (б) у доњем тексту, копије релевантне документације која садржи или обухвата такве информације:
  - (а) Без потребе да се исказује интерес;
  - (б) У захтеваној форми изузев:
    - (I) када је органу јавне власти једноставније да учини доступним те информације у другој форми, у ком случају ће се дати разлози за њихово достављање у тој форми; или
    - (II) када је информација већ доступна јавности у другој форми.
2. Информације у области животне средину из става 1. у горњем тексту биће стављене на располагање у што је пре могуће, а најкасније месец дана након подношења захтева. У случајевима када обим и сложеност информација оправдава продужење овог рока, тај рок може бити продужен до два месеца од дана подношења захтева. Подносилац захтева ће бити обавештен о сваком продужењу као и о разлозима којима се оно правда.
3. Захтев за информацијом у области животне средине може бити одбијен:
  - (а) Ако орган јавне власти којем је захтев поднет не поседује информације у области животне средине које су тражене;
  - (б) Ако је захтев очигледно неразуман или је сувише уопштено формулисан, или
  - (с) Ако се захтев односи на податке који се налазе у завршној фази обраде, или се односи на интерну комуникацију између органа јавне власти, када је такво изузеће предвиђено националним законодавством или уобичајеном праксом, узимајући у обзир јавни интерес за објављивање информација.
4. Захтев за информацијом у области за животне средине може бити одбијен уколико би њено објављивање негативно утицало на:
  - (а) Поверљивост рада органа јавне власти, у случају када је поверљивост предвиђена националним законодавством;
  - (б) Међународне односе, националну одбрану или јавну безбедност;
  - (с) Исправност рада судских органа, право лица на правично суђење, или могућност органа јавне власти да спроведе кривичну или дисциплинску истрагу;
  - (д) Поверљивост комерцијалних и индустријских информација, у случају када је поверљивост предвиђена законом у циљу заштите легитимног економског интереса. У том оквиру, информације о емисијама које су релевантне за заштиту животне средине биће објављене;

- (e) Права интелектуалне својине;
- (f) Поверљивост личних података и/или досијеа који се односе на физичко лице, када то лице није дало пристанак на објављивање информација јавности, у случајевима када је таква поверљивост предвиђена националним законодавством;
- (g) Интересе трећег лица које је доставило тражене информације, када то лице није имало или није могло бити стављено под законску обавезу давања информација, у случајевима када то лице не да пристанак на објављивање информација; или
- (h) Животну средину на коју се информације односе, као што су подручја за размножавање ретких врста.

Претходно наведени основи за одбијање захтеве тумачиће се на рестриктиван начин, узимајући у обзир интерес јавности за објављивање информација и узимајући у обзир да ли се тражене информације односе на емисије у животну средину.

5. Када орган јавне власти не поседује тражене информације у области животне средине, тај орган јавне власти ће што је пре могуће обавестити подносиоца захтева о томе којем органу јавне власти треба да се обрати за тражене информације, или ће проследити захтев том органу и обавестити о томе подносиоца.
6. Свака Страна ће обезбедити да, ако се информације изузете од објављивања у складу са ставом 3 (в) и 4 из горњег текста могу издвојити без нарушавања поверљивости изузетих информација, органи јавне власти ставе на располагање остатак тражених информација у области животне средине.
7. Одбијање захтева биће дато у писменој форми ако је захтев био у писменој форми или ако подносилац то захтева. У одбијајућој одлуци ће бити наведени разлози одбијања, те дата правна поука о поступку преиспитивања те одлуке који је регулисан у члану 9. Одбијајућа одлука ће бити донета што је пре могуће а најкасније у року од месец дана, изузев ако сложеност информација оправдава продужење овог рока на период до два месеца након подношења захтева. Подносилац ће бити обавештен о сваком продужењу рока и о разлозима за исто.
8. Свака Страна може дозволити својим органима јавне власти да наплате накнаду за пружање информација, али та накнада не сме премашивати разуман износ. Органи јавне власти који имају намеру да уведу наплаћивање накнаде за пружање информација ставиће подносиоцима захтева на располагање ценовник накнада које се могу наплатити, а који ће указивати на околности под којима се оне могу наплатити, или се од њиховог плаћања ослободити, и када достављање информација зависи о авансном плаћању такве накнаде.

#### **Члан 5.**

### **ПРИКУПЉАЊЕ И ДОСТАВЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА У ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

1. Свака Страна ће обезбедити:
  - (a) Да органи јавне власти поседују и ажурирају информације у области животне средине у складу са својим функцијама;
  - (b) Успостављање система обавезног протока информација према органима јавне власти о предложеним и постојећим активностима које могу имати значајног утицаја на животну средину;

- (c) У случају непосредне опасности по здравље људи или животну средину, било да је она узрокована људском делатношћу или природним узроцима, да све информације које би могле омогућити јавности да предузме мере на спречавању или ублажавању штете која произилази из те претње, а које поседују органи јавне власти, буду одмах и без одлагања достављене припадницима јавности који могу бити угрожени.
2. Свака Страна ће обезбедити да, у оквиру националног законодавства, начин на који органи јавне власти стављају информације у области заштите животне средине на располагање јавности буде транспарентан и да те информације буду ефективно доступне, између осталог, путем:
- (a) Обезбеђивања за јавност довољних података о врсти и обиму информација у области животне средине које поседују релевантни органи јавне власти, о основним условима под којима се те информације чине расположивим и доступним, и о поступку којим се до тих информација може доћи;
- (b) Установљавања и одржавања практичних мера, као што су:
- (I) Установљавање јавно доступних листа, регистара и досијеа;
- (II) Обавезивање службеника да пружају подршку јавности у тражењу информација у оквиру ове конвенције; и
- (III) Одређивања тачака за контакт; и
- (c) Обезбеђивања бесплатног приступа информацијама у области животне средине садржаним у листама, регистрима или досијеима назначеним у тачки (б) (I).
3. Свака Страна ће обезбедити да информације у области животне средине постану све доступније у електронским базама података до којих јавност може лако доћи путем јавних телекомуникационих мрежа. Информације доступне у овој форми требало би да садрже:
- (a) Извештаје о стању животне средине, како је наведено у ставу 4. у доњем тексту;
- (b) Текстове законских одредаба које се тичу животне средине;
- (c) По могућности, политике, планове и програме о/или у вези са животном средином и споразуме у области животне средине; и
- (d) Остале информације, до мере до које би доступност таквих информација у овој форми олакшала примену националног закона којим се спроводи ова конвенција, под условом да су такве информације већ доступне у електронском форми.
4. Свака Страна ће у редовним временским интервалима, не дужим од три или четири године, објављивати и дистрибуирати национални извештај о стању животне средине, укључујући информације о квалитету животне средине и информације о претњама животној средини.
5. Свака Страна ће предузети мере у оквиру свог националног законодавства у циљу достављања, између осталог:

- (a) Законских аката и политичких докумената као што су документи о стратегијама, политикама, програмима и акционим плановима који се односе на животну средину и извештаја о постигнутом напретку у њиховој примени, сачињених на различитим нивоима управе;
  - (b) Међународних уговора, конвенција и споразума о питањима животне средине; и
  - (c) Према потреби других значајних међународних докумената о питањима животне средине.
6. Свака Страна ће подстицати оператере чије активности имају значајног утицаја на животну средину да редовно информишу јавност о утицају њихових делатности и производа на животну средину, у случајевима где је то могуће, кроз организовање добровољног „еко-обележавања” и програма „еко-контроле” или на неки други начин.
7. Свака Страна ће:
  - (a) Објављивати податке и анализе података које сматра релевантним и важним у обликовању главних предлога политике животне средине;
  - (b) Објавити или на други начин учинити доступним расположиви материјал са објашњењима о сарадњи са јавношћу у питањима која спадају у домен ове конвенције; и
  - (c) Обезбедити у одговарајућој форми информације о начину вршења јавних функција или пружању јавних услуга од стране управе на свим нивоима, а у вези питања која се односе на животну средину.
8. Свака Страна ће развити механизме који ће омогућити да јавности буде доступан довољан обим информација о производу, како би били у стању да направе избор који је у складу са захтевима животне средине.
9. Свака Страна ће предузети мере ка прогресивном формирању националног кохерентног система инвентара или регистара загађења у виду структурисане, компјутеризоване и јавно доступне базе података, при чему би се подаци за ову базу прикупљали путем стандардизованог извештавања, узимајући у обзир када је то целисходно међународне процесе на овом плану. Овакав систем може да обухвата податке о уношењу, испуштању и преносу посебног низа супстанци и производа који потичу од посебног низа активности у медијуме животне средине, укључујући коришћење воде, енергије и других ресурса и in-situ i ex-situ места обраде и одлагања.
10. Ниједна одредба овог члана не може одузети право Странама на одбијање објављивања одређене информације о животној средини у складу са чланом 4, став 3 и 4.

**Члан 6.**  
**УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКА О ПОСЕБНИМ**  
**АКТИВНОСТИМА**

1. Свака Страна:
  - (a) Примењиваће одредбе овог члана у вези одлука о томе да ли дозволити предложене активности наведене у Анексу I;
  - (b) Примењиваће такође, у складу са својим националним законодавством, одредбе овог члана на одлуке о предложеним активностима које нису наведене у Анексу I, а које могу имати значајног утицаја на животну средину. У том циљу, Стране ће одредити да ли се на предложену активност односе ове одредбе; и
  - (c) Може одлучити, од случаја до случаја, ако је таква могућност предвиђена националним законодавством, да не примењује одредбе овог члана на предложене активности које служе у сврху националне одбране, ако та Страна сматра да би примена одредаба овог члана имала неповољног утицаја на наведена интересе.
  
2. Заинтересована јавност ће бити обавештена, било путем јавног саопштења или уколико је могуће појединачно, у раној фази поступка доношења одлука по питањима животне средине, те на адекватан, благовремен и ефикасан начин, између осталог, о:
  - (a) Предложеној активности и захтеву о коме ће се одлучивати;
  - (b) Природи могућих одлука или о нацрту одлуке;
  - (c) Органу јавне власти надлежном за доношење одлуке;
  - (d) Предвиђеној процедури, која укључује, када и како се те информације могу обезбедити и информације о:
    - I. Почетку процедуре;
    - II. Могућности за учешће јавности;
    - III. Времену и месту одржавања сваке јавне расправе;
    - IV. Органу јавне власти од кога се релевантне информације могу добити и где су релевантне информације депоноване ради стављања на увид јавности;
    - V. Релевантном органу јавне власти или било ком другом органу коме се могу упућивати коментари или питања, као и обавештења о року предвиђеном за упућивање коментара и питања; и
    - VI. Доступности релевантних информација о животној средини које се односе на предложену активност; и
  - (e) Чињеници да је дата активност подложна националној или прекограничној процедури процене утицаја на животну средину.
  
3. Процедуре учешћа јавности у доношењу одлука ће имати разумне временске рокове за различите фазе остваривања, остављајући довољно времена за информисање јавности у складу са ставом 2. из горњег текста и за припремање јавности за ефикасно учешће у процесу доношења одлука по питањима животне средине.
  
4. Свака Страна ће омогућити учешће јавности у раној фази, када су све опције још увек отворене и када може доћи до ефикасног учешћа јавности.

5. Свака Страна би требала, по потреби, подстицати подносиоце захтева да обезбеде информације везане за циљеве због којих подносе захтев, да одреде заинтересовану јавност и да расправљају пре подношења захтева за давање дозволе.
6. Свака Страна ће захтевати од надлежних органа јавне власти да заинтересованој јавности, на захтев и када је то прописано националним законодавством, у што краћем временском року омогући бесплатан преглед свих релевантних информација које се тичу процеса доношења дате одлуке, а које се у датом моменту налазе на располагању, као што је наведено у овом члану. Ово не нарушава право страна да одбију објављивање одређених информација у складу са чланом 4, став 3. и 4. Релевантне информације ће у најмањој мери обухватити, без нарушавања одредаба члана 4. следеће:
  - (a) Опис локације и физичких и техничких карактеристика предложене активности, укључујући процену очекиваних количина остатака и емисија;
  - (b) Опис значајних ефеката предложене активности на животну средину;
  - (c) опис предвиђених мера спречавања и/или смањивања ефеката, укључујући емисије;
  - (d) Не-технички резиме горе наведеног;
  - (e) Нацрт главних алтернатива проучених од стране подносиоца захтева; и
  - (f) У складу са националним законодавством, главне извештаје и препоруке које су достављене органу јавне власти у време када ће заинтересована јавност бити информисана, у складу са ставом 2. из горњег текста.
7. Процедурама за учешће јавности ће се омогућити јавности да подноси, било у писменој или другој одговарајућих форми, у току јавне расправе или истраге са подносиоцем захтева, све евентуалне коментаре, информације, анализе и мишљења која се сматрају релевантним за предложену активност.
8. Свака Страна ће обезбедити да се приликом доношења одлуке узме у обзир исход учешћа јавности.
9. Свака Страна ће обезбедити да се, у случају кад одлуку донесе орган јавне власти, јавност благовремено информише о одлуци у складу са одговарајућом процедуром. Свака Страна ће учинити доступним јавности текст одлуке заједно са разлозима и образложењима на којима је одлука заснована.
10. Свака Страна ће обезбедити да се, када орган јавне власти поновно разматра или ажурира оперативне услове дате активности из става 1, примењују одредбе ставова 2. до 9. овог члана мутатис мутандис, када је то потребно.
11. Свака Страна ће, у оквиру свог националног законодавства и у мери у којој је то оствариво и могуће, примењивати одредбе овог члана приликом одлучивања о томе да ли да се дозволи намерно испуштање генетички модификованих организама у животну средину.

**Члан 7.****УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ КОЈЕ СЕ ОДНОСИ НА ПЛАНОВЕ, ПРОГРАМЕ И ПОЛИТИКУ У ВЕЗИ СА ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ**

Свака Страна ће сачинити одговарајуће практичне аранжмане и/или друге мере за учешће јавности током припрема планова и програма у вези са животном средином, у транспарентном и објективном оквиру, пошто је доставила потребне информације јавности. У овом оквиру ће бити примењени члан 6, ставови 3, 4. и 8. Део јавности који може да учествује ће утврдити надлежни орган јавне власти, узимајући у обзир циљеве ове конвенције. Свака Страна ће, у одговарајућој мери, настојати да обезбеди могућности за учешће јавности у припреми политике у вези са животном средином.

**Члан 8.****УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ ТОКОМ ПРИПРЕМЕ ИЗВРШНИХ ПРОПИСА И/ИЛИ ОПШТЕПРИМЕЊИВИХ ЗАКОНСКИ ОБАВЕЗУЈУЋИХ НОРМАТИВНИХ ИНСТРУМЕНАТА**

Свака Страна ће настојати да промовише ефективно учешће јавности у одговарајућој фази поступка, када су опције још увек отворене, током припреме извршних прописа од стране органа јавне власти и других опште примењивих законски обавезујућих правила која могу имати значајан утицај на животну средину. У том циљу треба предузети наредне кораке:

- (a) Потребно је утврдити довољне временске рокове за ефикасно учешће јавности;
- (b) Потребно је објавити или на други начин ставити на располагање јавности нацрт правила; и
- (c) Потребно је дати јавности могућност да учествује у расправи директно или преко представничких консултативних тела.

Резултат учешћа јавности биће узет у обзир у највећој могућој мери.

**Члан 9****ПРАВО НА ПРАВНУ ЗАШТИТУ**

1. Свака Страна ће, у оквиру свог националног законодавства, обезбедити да свако лице које сматра да је његов захтев за доставу информација из члана 4. игнорисан, неосновано одбијен, било поједини његови делови или у целини, или да је на било који начин третиран супротно одредбама истог члана, има приступа поступку преиспитивања пред судом или неким другим законом установљеним независним и непристрасним телом.

У случајевима када Страна обезбеђује примену поступка преиспитивања пред судом, обезбеђује и да то лице такође има могућности покретања бесплатне или јефтине, законски одређене убрзане процедуре поновног разматрања од стране органа јавне власти или преиспитивања које би учинило неко независно и непристрасно тело, осим суда.

Коначне одлуке, сходно овом ставу 1, биће обавезујуће за орган јавне власти који поседује информације. Разлози ће бити наведени у писменој форми, најпосле када се одбија доступност информација у складу са овим ставом.

2. Свака Страна, у оквиру свог националног законодавства, обезбедиће да припадници заинтересоване јавности

(а) који имају довољног интереса,

или, алтернативно,

(б) тврде да је дошло до кршења права, у случају када прописи о управном поступку једне Стране то захтевају као предуслов,

имају право на поступак преиспитивања пред судом и/или другим независним и непристрасним телом установљеним законом, у циљу побијања материјалне и процесне законитости било које одлуке, чињења или пропуштања чињења, према одредбама члана 6 и, када је то предвиђено националним законодавством и без нарушавања одредаба става 3. у доњем тексту, другим релевантним одредбама ове конвенције.

Критеријуми дефинисања довољног интереса и кршења овог права биће одређени у складу са захтевима националног законодавства и са циљем да се заинтересованој јавности омогући широка правна заштита у оквиру делокруга ове конвенције. У том циљу, интерес било које невладине организација која испуњава захтеве из члана 2, став 5, сматраће се довољним за примену подстава (а) у горњем тексту. Такође ће се сматрати да такве организације имају права која могу бити прекршена према подставу (б) у горњем тексту.

Одредбама става 2. не искључује се могућност прелиминарног преиспитивања од стране неког управног органа, и оне не утичу на захтев да се користе управни поступци за преиспитивање пре прибегавања судским поступцима преиспитивања, када је такав захтев постављен националним законодавством.

3. Поред тога, и без нарушавања могућности остваривања правне заштите из ставова 1. и 2. у горњем тексту, свака Страна ће обезбедити да припадници јавности, када испуњавају евентуалне услове које поставља национално законодавство, имају доступност управним и судским поступцима којима се оспорава чињење или пропусти које су учинила физичка лица или орган јавне власти, а која су у супротности са одредбама њиховог националног законодавства које се односи на животну средину.

4. Поред тога и без нарушавања одредаба става 1. у горњем тексту, процедуре из става 1, 2. и 3. из горњег текста ће обезбедити адекватне и ефикасне правне лекове, укључујући и привремене мере, и биће поштене, правичне, благовремене и неће бити праћене превисоким трошковима који отежавају њихово коришћење. Одлуке које се доносе по одредбама овог члана биће донете или забележене у писменој форми. Одлуке судова и када год је то могуће других тела, биће јавно доступне.

5. У циљу унапређивања ефикасности одредаба овог члана, свака Страна ће обезбедити да јавности буду доступне информације о могућности покретања управних и судских поступака за преиспитивање, а размотриће могућност установљења одговарајућих механизма пружања помоћи за уклањање или смањење финансијских и других препрека за доступност правосуђа.



**Члан 10.**  
**САСТАНЦИ СТРАНА**

1. Први састанак Страна биће сазван најкасније годину дана након ступања на снагу ове конвенције. Након тога, редовни састанци Страна биће одржавани најмање једном у две године, уколико Стране о томе не одлуче другачије, или на писмени захтев било које Стране, под условом да тај захтев добије подршку најмање једне трећине Страна у року од шест месеци пошто га Извршни Секретар Економске Комисије за Европу упути свим Странама.

2. Стране ће на својим састанцима континуирано пратити примењивање ове конвенције на основу редовног извештавања Страна. Имајући у виду овај циљ, оне ће:

- (a) Преиспитивати политику и правне и методолошке приступе који се тичу доступности информација, учешћа јавности у доношењу одлука и права на правну заштиту у питањима животне средине, у смислу њиховог даљег унапређивања;
- (b) Размењивати информације о искуству које су стекли закључивањем и примењивањем билатералних и мултилатералних споразума или других аранжмана релевантних у односу на циљеве ове конвенције, а чије су стране једна или више Страна ове конвенције;
- (c) Тражити, тамо где је то потребно, услуге одговарајућих тела ЕЦЕ и других компетентних међународних тела и посебних комитета у свим аспектима који се односе на постизање циљева ове конвенције;
- (d) Установити помоћна тела ако би то по њиховом мишљењу било потребно;
- (e) Припремати, по потреби, протоколе ове конвенције;
- (f) Разматрати и усвајати предлоге амандмана на ову конвенцију у складу са одредбама члана 14;
- (g) Разматрати и предузимати додатне радње које су потребне за постизање циљева ове конвенције;
- (h) На свом првом састанку, разматрати и консензусом усвојити Пословник о раду за своје састанке и састанке помоћних тела;
- (i) На свом првом састанку, разматрати своја искуства у погледу примене одредаба члана 5, став 9 и разматрати који су кораци неопходни у циљу даљег развијања система из тог става, узимајући у обзир међународне процесе и развој, укључујући разраду одговарајућег инструмента који се односи на инвентаре или регистре о испуштању и трансферу загађења, а који би Конвенцији могли бити прикључени као анекси.

3. На састанцима Страна се може, по потреби, разматрати установљавање финансијских аранжмана на бази консензуса.

4. Уједињене нације, њене специјализоване агенције и Међународна агенција за атомску енергију, као и свака државна или регионална организација за економску интеграцију која по члану 17. има право да потпише Конвенцију али која није Страна ове Конвенције, као и свака међувладина организација која се бави истим областима којима се бави и Конвенција, овлашћене су да учествују као посматрачи на састанцима Страна.

5. Свака невладина организација која се бави областима којима се бави Конвенција, а која је обавестила Извршног секретара Економске комисије за Европу о својој жељи за буде

репрезентована на састанку Страна, имаће право учешћа као посматрач, изузев у случају када најмање једна трећина присутних Страна поднесе приговоре.

6. У сврху поштовања одредаба ставова 4. и 5. из горњег текста, Пословник о раду из става 2 (h) из горњег текста предвидеће практичне модалитете за поступак пријема и друге релевантне услове.

### **Члан 11. ПРАВО ГЛАСА**

1. Свака Страна ове конвенције имаће један глас, изузев у случајевима предвиђених у ставу 2. у доњем тексту.

2. Регионалне организације за економску интеграцију ће у предметима у оквиру своје надлежности имати онолико гласова колики је број њихових чланица које су Стране Конвенције. Ове организације неће користити своје право гласа уколико то чине њихове државе чланице, и обрнуто.

### **Члан 12. СЕКРЕТАРИЈАТ**

Извршни секретар Економске комисије за Европу вршиће следеће функције секретаријата:

- (a) Сазивање и припремање састанака Страна;
- (b) Прослеђивање свим Странама извештаја и других информација примљених у складу са одредбама ове конвенције; и
- (c) Друге функције које могу одредити Стране.

### **Члан 13. АНЕКСИ**

Анекси на ову конвенцију представљаће њен саставни део.

### **Члан 14. АМАНДМАНИ НА КОНВЕНЦИЈУ**

1. Свака Страна може предложити амандмане на ову конвенцију.

2. Текст сваког предложеног амандмана на Конвенцију поднеће се у писменој форми Извршном секретару Економске комисије за Европу који ће их пренети свим Странама, најкасније деведесет дана пре одржавања састанка Страна на коме је дати амандман предложен за усвајање.

3. Стране ће начинити сваки напор да постигну споразум у виду консензуса око сваког предложеног амандмана. Ако све могућности око постизања консензуса буду исцрпљене без постизања споразума, амандман ће се у крајњем случају усвојити тро-четвртинском већином гласова Страна које су присутне и које гласају на састанку.

4. Амандмане на ову конвенцију који буду усвојени у складу са ставом 3. у горњем тексту, Депозитар ће доставити свим Странама на ратификацију, одобрење или прихватање. Амандмани на ову конвенцију, изузев на анексе, ће ступити на снагу за Стране које су их ратификовале, одобриле или прихватиле, деведесетог дана пошто Депозитар прими обавештење о њиховој ратификацији, одобрењу или прихватању од најмање три

четвртине свих Страна. Након тога, ови амандмани ће ступити на снагу за сваку другу Страну деведесетог дана након што дата Страна депонује свој инструмент о ратификацији, одобрењу или прихватању амандмана.

5. Свака Страна која није у могућности да одобри амандман на анекс ове конвенције, обавестиће о томе Депозитара у писменој форми у року од дванаест месеци од дана обавештења о усвајању. Депозитар ће без одлагања обавестити све Стране о пријему таквог обавештења. Страна може у свако доба заменити своје претходно обавештење прихватам амандмана и, након депоновања инструмента прихватања код Депозитара, амандмани на тај анекс ступиће на снагу за ту Страну.

6. Након истека рока од дванаест месеци од датума када је Депозитар доставио предлог амандмана, како је предвиђено у ставу 4. у горњем тексту, амандман на анекс ступиће на снагу за оне Стране које нису доставиле обавештење из става 5. у горњем тексту, под условом да такво обавештење није поднето од више од једне трећине страна.

7. За сврхе овог члана, „Стране које су присутне и које гласају“ означава Стране које су присутне и које гласају за или против.

#### **Члан 15.**

### **РАЗМАТРАЊЕ ПОШТОВАЊА ОДРЕДБИ**

Стране ће на састанку, на основу консензуса, успоставити неконфронтирајуће, неправне и консултативне опционе аранжмане ради разматрања поштовања одредби ове конвенције. Овим аранжманима ће се омогућити одговарајуће укључивање јавности и они могу да садрже могућност комуникације од стране припадника јавности у разматрању питања која се односе на ову конвенцију.

#### **Члан 16.**

### **РЕШАВАЊЕ СПОРОВА**

1. Уколико се између две или више Страна јави спор око тумачења или примене ове конвенције, оне ће решење тражити путем преговора или на било који други начин решавања спорова који је прихватљив за Стране у спору.

2. Приликом потписивања, ратификовања, прихватања, одобравања или приступања овој конвенцији, или у било које време након тога, свака Страна има могућност да писмено обавести Депозитара да у случају спора који није решен у складу са ставом 1. у горњем тексту, прихвата један или оба од следећих начина за решавања спора као обавезан, у односу према било којој другој Страни која прихвата исту обавезу:

- (a) Подношење спора Међународном суду правде;
- (b) Арбитража у складу са поступком утврђеним у Анексу II.

3. Уколико су Стране у спору прихватиле оба начина решавања спора из става 2. у горњем тексту, спор се може поднети само Међународном суду правде, осим ако се стране у спору не споразумеју другачије.

**Члан 17.**  
**ПОТПИСИВАЊЕ**

Ова конвенција биће отворена за потписивање у Аархус-у (Данска) 25. јуна 1998. године, а након тога у седишту Уједињених нација у Њујорку до 21. децембра 1998. године и то за државе чланице Економске комисије за Европу, као и за државе које имају консултативан статус код Економске комисије за Европу у складу са ставовима 8. и 11. Резолуције Економског и социјалног савета 36 (IV) од 28. марта 1947. године, као и за регионалне организације за економску интеграцију које су основале суверене државе чланице Економске комисије за Европу, а које су на њих пренеле надлежност за питања која се регулишу овом конвенцијом, укључујући и надлежност за закључивање уговора која се односе на ову материју.

**Члан 18.**  
**ДЕПОЗИТАР**

Генерални секретар Уједињених нација ће поступати као Депозитар ове конвенције.

**Члан 19.**  
**РАТИФИКАЦИЈА, ПРИХВАТАЊЕ, ОДОБРАВАЊЕ И ПРИСТУПАЊЕ**

1. Ова конвенција ће бити подложна ратификацији, прихватању или одобравању држава потписница и организација регионалне економске интеграције.
2. Ова конвенција ће бити отворена за приступање од 22. децембра 1998. године државама и организацијама за регионалну економску сарадњу из члана 17.
3. Свака друга држава, која није поменута у ставу 2. у горњем тексту, а која је чланица Уједињених нација, може приступити Конвенцији по одобрењу састанка Страна.
4. Било која организација поменута у члану 16. која постане Страна ове конвенције, а да ниједна њена држава чланица није страна потписнице, преузеће све обавезе из ове конвенције. Ако су једна или више држава чланица такве једне организације Стране ове конвенције, организација и њене државе чланице ће одлучивати о својим односним одговорностима за остваривање својих обавеза према Конвенцији. У таквим случајевима, организација и државе чланице неће имати право да истовремено остварују права према Конвенцији.
5. Организације регионалне економске интеграције поменуте у члану 16. ће у својим инструментима ратификације, прихватања, одобравања или приступања назначити домен своје надлежности у погледу питања која се регулишу овом конвенцијом. Ове организације ће такође обавестити Депозитара о свим релевантним модификацијама у погледу домена њихових надлежности.

**Члан 20.**  
**СТУПАЊЕ НА СНАГУ**

1. Ова конвенција ступиће на снагу деведесетог дана након датума депоновања шеснаестог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања.

2. За потребе става 1. у горњем тексту, ниједан инструмент који депонује организација регионалне економске интеграције неће се сматрати као додатни онима које су депоновале државе чланице такве организације.

3. За сваку државу или организацију поменути у члану 17. која ратификује, прихвати или одобри ову конвенцију или јој приступи након депоновања шеснаестог инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, Конвенција ће ступити на снагу деведесетог дана након датума када та држава или организација депонује свој инструмент ратификације, прихватања, одобравања или приступања.

### **Члан 21. ПОВЛАЧЕЊЕ**

У било ком тренутку након три године од датума на који је ова конвенција ступила на снагу за одређену Страну, та се Страна може се повући из Конвенције давањем писменог обавештења Депозитару. Свако такво повлачење ступиће на снагу деведесетог дана од датума пријема таквог обавештења од стране Депозитара.

### **АУТЕНТИЧНИ ТЕКСТОВИ**

#### **Члан 22.**

Оригинал ове конвенције, чији су енглески, француски и руски текстови подједнако аутентични, биће депонован код Генералног секретара Уједињених нација.

У ПОТВРДУ ЧЕГА, доле потписани, за то прописно овлашћени, потписују ову конвенцију.

САЧИЊЕНО у Аархусу (Данска), двадесет петог дана јуна, хиљаду девет стотина деведесет осме године.

### **АНЕКС I СПИСАК АКТИВНОСТИ ПОМЕНУТИХ У ЧЛАНУ 6, СТАВ 1(а)**

1. Енергетски сектор:

- Рафинерије минералне нафте и гаса;
- Инсталације за гасификацију и обезбеђивање течним горивима;
- Термоелектране и друге инсталације на сагоревање са улазном топлотом од 50 мегавата (MW) или већом;
- Пећи за кокс;
- Нуклеарне електране и други нуклеарни реактори, укључујући растављање и престанак рада таквих електрана и реактора 1/ (осим истраживачких инсталација за производњу и конверзију физионих и фертилних материјала чија максимална снага не прелази 1 kW сталног топлотног оптерећења);
- Инсталације за поновну обраду озраченог нуклеарног горива;
- Инсталације намењене:
  - за производњу или обогаћивање нуклеарног горива;
  - за обраду озраченог нуклеарног горива или високо радиоактивног отпада;
  - за коначно одлагање озраченог нуклеарног горива;
  - само за коначно одлагање радиоактивног отпада;

- само за држање (планирано на више од 10 година) озрачених нуклеарних горива или радиоактивног отпада на месту различитом од места производње.

## 2. Производња и обрада метала:

- Инсталације за пржење или синтеровање металне руде (укључујући сулфидне руде);
- Инсталације за производњу сировог гвожђа и челика (примарном или секундарном фузијом) укључујући континуирано ливење, са капацитетом од преко 2,5 тоне на сат;
- Инсталације за обраду црних метала:
  - (I) Топле ваљаонице с капацитетом од преко 20 тона сировог челика по сату;
  - (II) Ковнице са чекићима чија енергија прелази 50 кило-џула по чекићу, где се користи топлотна енергија која прелази 20 MW;
  - (III) Наношење заштитних слојева легура метала са уносом који прелази 2 тоне сировог челика на сат;
- Ливнице за црне метале чија производња прелази 20 тона дневно;
- Инсталације:
  - (I) За производњу обојених сирових метала из руде, концентрата или секундарних сировина металуршким, хемијским или електролитичким процесима;
  - (II) За топљење, укључујући легирање, обојених метала, укључујући поново добијене производе (рафинирање, ливење, итд.), са капацитетом топљења од преко 4 тона дневно за олово и кадмијум, или од преко 20 тона дневно за све остале метале;
- Инсталације за површинску обраду метала и пластичних материјала уз помоћ електролитичких или хемијских процеса где запремина базена за обраду прелази 30м<sup>3</sup>.

## 3. Минерална индустрија:

- Инсталације за производњу цементног клинкера у ротационим пећима производног капацитета од преко 500 тона дневно, или креча у ротационим пећима производног капацитета од преко 50 тона дневно, или у другим пећима са производним капацитетом од преко 50 тона дневно;
- Инсталације за производњу азбеста и производа на бази азбеста;
- Инсталације за производњу стакла, укључујући стаклену вуну, са капацитетом топљења од преко 20 тона дневно;
- Инсталације за топљење минералних супстанци, укључујући производњу минералних влакана, с капацитетом топљења од преко 20 тона дневно;
- Инсталације за производњу керамичких производа печењем, посебно црепова, цигала, ватросталних цигала, плочица, камених и порцеланских предмета, с производним капацитетом од преко 75 тона дневно, и/или с капацитетом пећи од преко 4 м<sup>3</sup> и поставком густине по пећи преко 300 кг/м<sup>3</sup>.

## 4. Хемијска индустрија:

Производња у оквиру значења категорија активности садржаних у овом ставу означава производњу на индустријском нивоу хемијском обрадом супстанци или група супстанци наведеним у тачкама (а) до (е):

(а) Хемијске инсталације за производњу базних органских хемикалија, попут:

(I) Простих угљоводоника (линеарних или цикличних, засићених или незасићених, алифатичних или ароматичних);

(II) Угљоводоника који садрже кисеоник, попут алкохола, алдехида, кетона, карбоксилних киселина, естера, ацетата, етера, пероксида, епоксидних смола;

(III) Сумпорних угљоводоника;

(IV) Азотних угљоводоника, попут амина, амида, азотних једињења, нитро-једињења или нитратних једињења, алкилцијанида, цијанида, изоцијанида;

(V) Угљоводоника који садрже фосфора;

(VI) Халогених угљоводоника;

(VII) Органскометална једињења;

(VIII) Базичних пластичних материјала (полимера, синтетичких влакана и влакана на бази целулозе);

(IX) Синтетичких гума;

(X) Боја и пигментата;

(XI) Површински активних средстава;

(b) Хемијске инсталације за производњу базних неорганских хемикалија, попут:

(I) Гасова, као што су амонијак, хлор или хлороводоник, флуор или флуороводоник, угљенични оксид, сумпорна једињења, азотни оксид, водоник, сумпор диоксид, карбонил хлорид;

(II) Киселина, попут хромне киселине, флуороводоничне киселине, фосфорне киселине, азотне киселине, хлороводоничне киселине, сумпорне киселине, пушљиве сумпорне киселине (олеум) и друге неорганске киселине које садрже сумпор;

(III) База, попут амонијум хидроксида, калијум хидроксида, натријум хидроксида;

(IV) Соли, попут амонијум хлорида, калијум хлората, калијум карбоната, натријум карбоната, пербората, сребро нитрата;

(V) Неметала, металних оксида и других неорганских једињења попут калцијум карбида, силицијум, силицијум карбида;

(c) Хемијске инсталације за производњу вештачких ђубрива на основу фосфора, азота или калијума (простих или сложених вештачких ђубрива);

(d) Хемијске инсталације за производњу основних производа за заштиту биља и биоцида;

(e) Инсталације код којих се користе хемијски или биолошки процеси за производњу основних фармацеутских производа;

(f) Хемијске инсталације за производњу експлозива;

(g) Хемијске инсталације код којих се користе хемијски или биолошки процеси за производњу адитива на бази протеина, ензима и других протеинских супстанци.

##### 5. Управљање отпадом:

- Инсталације за спаљивање, рециклажу, хемијски третман или депоније опасног отпада;
- Инсталације за спаљивање комуналног отпада са капацитетом од преко 3 тона по сату;
- Инсталације за одлагање неопасног отпада са капацитетом од преко 50 тона дневно;
- Депоније које примају преко 10 тона дневно или с укупним капацитетом који прелази 25.000 тона, искључујући депоније инертног отпада.

6. Постројења за третирање отпадних вода са капацитетом од преко 150.000 популационог еквивалента.

7. Индустриска постројења за:

- (a) Производњу пулпе од дрвета и сличних влакнастих материјала;
- (b) Производњу папира и картона с производним капацитетом од преко 20 тона дневно.

8. (a) Изградња линија за међуградски железнички саобраћај и аеродрома 2/ са основном дужином писте од 2.100 м или више;

(b) Изградња путева за моторна возила и аутопутева; 3/

(c) Изградња новог пута од четири или више трака, или исправљање и/или преуређивање постојећег пута од две траке или мање, у циљу омогућавања четири или више трака, тамо где би тај нови пут, преуређени и/или проширени део пута био 10 км или више непрекидне дужине.

9. (a) Унутрашњи водни путеви и пристаништа за унутрашњи водни саобраћај који омогућава пролаз пловила од преко 1.350 тона;

(b) Трговачке луке, докови за утовар и истовар повезана са копном и спољним лукама (искључујући докове за трајекте), који омогућавају пролаз пловилима од преко 1.350 тона.

10. Системи за прикупљање подземних вода или вештачки системи за обнављање подземних вода где је годишња запремина прикупљене или обновљене воде еквивалентна или прелази 10 милиона кубних метара.

11. (a) Радови на преносу водних ресурса између речних сливова где се тим преносом желе спречити могуће несташице води и где количина пренесене воде износи преко 100 милиона кубних метара годишње;

(b) У свим другим случајевима, радови на преносу водних ресурса између речних сливова где вишегодишњи просечни проток слива прелази 2.000 милиона кубних метара годишње, и где количина пренесене воде прелази 5% од тог протока.

У оба случаја искључен је пренос пијаће воде цевоводима.

12. Екстракција петролеја и природног гаса за комерцијалне сврхе, када количина екстрахованог петролеја прелази 500 тона дневно, а гаса 500.000 кубних метара дневно.

13. Бране и друге инсталације намењене за задржавање или стално складиштење воде, када нова или додатна количина задржане или ускладиштене воде прелази 10 милиона кубних метара.

14. Цевоводи за транспорт гаса, нафте или хемикалија са пречником већим од 800 мм и дужином која прелази 40 км.

15. Постројења за интензивно узгајање живине или свиња са преко:

- (a) 40.000 места за живину;
- (b) 2.000 места за товне свиње (преко 30 кг); или
- (c) 750 места за крмаче.



16. Каменоломи и отворени рударски копови чија површина прелази 25 хектара, или експлоатација тресета, где површина локације прелази 150 хектара.

17. Изградња далековода са напоном од 220 кВ или више и дужином већом од 15 км.

18. Постројења за складиштење петролеја, петрохемијских или хемијских производа са капацитетом од 200.000 тона или више.

19. Остале активности:

- Постројења за предтретман (поступци попут прања, избељивања, мерцеризације) или бојења влакана или текстила, чији капацитет прелази 10 тона дневно;
- Постројења за бојење коже чији капацитет прелази 12 тона финалних производа дневно;
- (а) Кланице са капацитетом производње већом од 50 тона дневно;
- (б) Постројења за прераду и обраду прехранбених производа од:
  - животињских сировина (осим млека) са производним капацитетом финалних производа већим од 75 тона дневно;
  - биљних сировина са производним капацитетом готових производа већим од 300 тона дневно (просечна вредност на кварталној основи);
- (с) Прерада и обрада млека, где је количина добијеног млека већа од 200 тона дневно (просечна вредност на годишњој основи);
- Постројења за уклањање или рециклажу животињских лешева и животињског отпада чији капацитет прераде прелази од 10 тона дневно;
- Постројења за површински третман супстанци, предмета или производа уз помоћ органских растварача, посебно за обраду челика, штампање, превлачење, одмашћивање, заштиту од воде, калибрацију, бојење, чишћење и импрегнацију, са капацитетом потрошње од преко 150 кг на сат или преко 200 тона годишње;
- Постројења за производњу ћумура (спаљени угаљ) или електрографита уз помоћ термичке обраде или графитизације.

20. Свака активност коју не обухватају ставови од 1. до 19. у горњем тексту, а где се предвиђа учешће јавности у оквиру поступка за процену утицаја на животну средину, у складу с националним законодавством.

21. Одредбе члана 6, став 1(а) ове конвенције не примењују се ни на један од горе наведених пројеката предузетих искључиво или претежно у циљу истраживања, развоја и тестирања нових метода или производа у току мање од две године, изузев уколико није вероватно да ће изазвати значајан утицај на животну средину или здравље.

22. Свака промена или проширење активности, када таква промена или проширење одговара критеријумима/граничним вредностима које поставља овај Анекс, подлежу одредбама члана 6, став 1 (а) ове конвенције. Свака друга промена или проширење активности подлеже одредбама члана 6, став 1 (б) ове конвенције.

## Напомене

1/ Нуклеарне електране и други нуклеарни реактори престају бити таква инсталација када се сво нуклеарно гориво и други радиоактивно контаминирани елементи перманентно уклоне са локације инсталације.

2/ У сврху ове конвенције, „аеродром“ означава аеродром који је у складу са дефиницијом из Чикашке конвенције из 1944. године, којом се успоставља Међународна организација за цивилну авијацију (Анекс 14).

3/ У сврху ове конвенције, „аутопут“ означава пут који је у складу са дефиницијом из Европског споразума о главним међународним саобраћајним артеријама од 15. новембра 1975. године.

## АНЕКС II АРБИТРАЖА

1. У случају подношења спора на арбитражу у складу са одредбама члана 16, став 2, ове конвенције, страна или стране у спору ће обавестити секретаријат о предмету арбитраже и назначити посебно чланове ове конвенције чије је тумачење или примена у питању. Секретаријат ће добијене информације проследити свим Странама ове конвенције.

2. Арбитражни трибунал ће се састојати од три члана. Страна или стране које туже, као и друга страна или стране у спору именовале по једног арбитра, а двоје именованих арбитра ће на основу споразума одредити трећег који ће бити председник арбитражног већа. Он не сме да буде држављанин ниједне од страна у спору, нити место његовог сталног боравишта може бити на територији једне од тих страна, нити он може бити запослен код њих, нити да је радио на том случају у било ком другом својству.

3. Ако се председник арбитражног већа не именује у року од два месеца од именовања другог арбитражног судије, Извршни секретар Економске комисије за Европу ће, на захтев било које стране у спору, одредити председника у даљем двомесечном року.

4. Ако једна од страна у спору не именује арбитра у року од два месеца од пријема захтева, друга страна може о томе информисати Извршног секретара Економске комисије за Европу, који ће именовати председника арбитражног већа у даљем двомесечном року. По именовању, председник арбитражног већа ће захтевати од стране која није именovala свог арбитра да то учини у року од два месеца. Ако она то не учини у датом року, председник ће обавестити Извршног секретара Економске комисије за Европу који ће именовати датог арбитра у даљем двомесечном року.

5. Арбитражно веће ће донети своју одлуку у складу са међународним правом и одредбама ове конвенције.

6. Свако арбитражно веће основано у складу са одредбама предвиђеним у овом анексу донеће своја правила о поступку.

7. Одлуке арбитражног већа, било да се ради о процесним или материјалним, биће донете већином гласова његових чланова.

8. Веће има овлашћење да предузме све одговарајуће да би утврдило чињенице.

9. Стране у спору ће олакшати рад арбитражног већа и посебно коришћењем свих средстава која су им на располагању, оне ће:

- (a) Доставити сва релевантна документа, средства и информације;
- (b) Омогућити, где је то потребно, позивање сведока или вештака и прихватити њихов доказни материјал.

10. Стране и арбитраи ће штитити поверљивост сваке информације коју добију у поверењу току поступка пред арбитражним већем.

11. Арбитражно веће може, на захтев једне од страна, препоручити привремене мере заштите.

12. Ако се једна од страна у спору не појави пред арбитражним већем или не пружи одбрану свог случаја, друга страна може захтевати од већа да настави са поступком и донесе своју коначну одлуку. Одсуство једне стране или неучествовање у одбрани неће представљати препреку за одвијање поступка.

13. Арбитражно веће може да саслуша и одлучи о противтужбеним захтевима који произилазе директно из предмета спора.

14. Уколико арбитражно веће не одлучи другачије, због посебних околности датог случаја, трошкови већа, укључујући накнаде за његове чланове, падају на терет страна у спору на једнаке делове. Веће ће водити евиденцију свих својих трошкова о чему ће поднети завршни извештај странама у спору.

15. Свака Страна ове конвенције која има правни интерес у предмету спора и на коју може да утиче одлука у датом случају, може да се умеша у поступак уз сагласност већа.

16. Арбитражно веће ће донети своју одлуку у року од пет месеци од датума свог установљења, осим ако не утврди да је неопходно да продужи временски рок на период који не би требао бити дужи од пет месеци.

17. Одлука арбитражног већа ће бити пропраћена образложењем. Она ће бити коначна и обавезујућа за све стране у спору. Арбитражно веће ће одлуку проследити странама у спору и секретаријату. Секретаријат ће даље проследити примљене информације свим Странама ове конвенције.

18. Сваки спор који се може појавити између страна, у погледу тумачења или извршења одлуке, свака страна може изнети арбитражном већу које је ту одлуку донело, или, у случају да ово веће не може да се сазове, другом већу установљеном за ову сврху на исти начин као и претходно.

### **Члан 3.**

Република Србија се определила да решавање спора око тумачења или примене Конвенције поднесе Међународном суду правде.

**Члан 4.**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије - Међународни уговори”.